

lestia eis jam illata, vel timendum sit ne inferatur. Unde licet ratiocinia reddenda sint, si tamen moraliter creditur sine lite, aut magno gravamine vel distractione reddi posse, non erit hæc conditio impediens religionis ingressum. In hoc autem iudicio ferendo circa huiusmodi qualitatem vel gravitatem ratiociniorum, necessarium sæpe erit uti prudenti arbitrio, quando res non est adeo clara, ut circa illam jam lis mota sit; consultius tamen erit prius omnino expedire hæc ratiocinia, et ita regulariter observandum est, nisi ubi aliqua specialis necessitas coegerit, concurrente simul prudenti iudicio, et probabili spe, quod res sine lite ac molestia transigi et finire potuerit.

21. Duo vero ad finem circa Sixti V Constitutionem sunt adnotanda: primum, illam postea, anno 1602, per aliam Clementis VIII fuisse moderatam quoad hoc tantum, ut professio prædictorum hominum ingredientium religionem, sive essent criminosi, sive ingenti ære alieno gravati, valeret; quoad illicitam vero illorum receptionem, et pœnas recipientium, in suo adhuc mansisse vigore. Secundum, prædictam constitutionem et illius pœnas non comprehendere moniales, ut ipsemet Sixtus in alio motu proprio declaravit, sed viros tantum.

CAPUT VIII.

AN INGRESSUS RELIGIONIS EX PERFECTA SCIENTIA ET LIBERTATE FIERI DEBEAT.

1. In omnibus moralibus actionibus debitus modus maxime necessarius est, ut recte fiant, eoque magis quo negotium gravius fuerit, et ideo in præsentia maxime observandus est, quia de re agitur maximi momenti, ex qua totius vitæ præsentis status et futuræ perfecta consecutio pendet. In hoc autem modo quædam considerari possunt ex natura rei necessaria; alia requisita jure ecclesiastico communi, vel jure particulari ejus religionis, in qua fit ingressus; unde quædam etiam considerari possunt ex parte ipsius ingressuri; alia ex parte eorum a quibus recipiendus est; de his posterioribus dicemus præcipue capite sequenti, nunc de prioribus, quamvis propter connexionem aliqua etiam ex parte religionis attinguntur.

2. *Prima assertio: ingressus religionis non debet fieri temere, sed cum plena scientia, cognitione ac deliberatione in particulari talis status.*—Primo ergo, ex parte ingredientis ex

natura rei necessarium est ut cum plena scientia et cognitione, et non temere, talem statum suscipiat. Hoc manifestum est, quia deliberatio perfecta requirit perfectam cognitionem; sed ingressus religionis debet fieri prædicta deliberatione; ergo. Atque hinc fit, ut hæc cognitio esse debeat non tantum generalis, et quasi speculativa, sed etiam particularis et practica, quæ est per prudentem iudicium; et ideo non satis est quod status religiosus secundum se iudicetur melior, ad quod non est necessaria consultatio, cum hoc ex fine constet; sed oportet in particulari conferre talem statum cum tali persona, consideratis ejus viribus, et aliis conditionibus intrinsecis vel extrinsecis; non enim quidquid est secundum se melius, cuilibet melius est. Hinc Basilius, sermon. de Abdicat rer., cum de vocatione religionis exposuisset verba illa Matth. 11: *Venite ad me omnes qui laboratis, et ad hunc statum homines exhortatus esset, subdit: Veruntamen ego illi auctor sum, ne id inconsideranter faciat; et infra: Inde fit ut eodem temere, unde fuerat egressus, revertatur, eoque ridiculo ac ludibrio omnibus sit.* Hæc autem consideratio maxime necessaria est in electione seu deliberatione facienda, tam circa religionem in particulari, quam circa alias circumstantias temporis, loci, etc. Quæ omnia attingit D. Thom. 2. 2, q. 189, art. 10; tria vero præcipue sunt observanda: unum, si in hoc negotio consilium petendum sit, ab his petatur, qui possunt prodesse et non obesse; hi autem erunt viri probi, et liberi ab omni humano affectu, quique de vita sancta et religiosa recte sentiant, et, si fieri possit, aliquod experimentum illius habeant; et affert illud Eccles. 37: *Non attendas his (id est, improbis) in omni consilio, sed cum viro sancto assiduus esto.* Aliud est, ut consultatio hæc sit prudens et matura pro negotii qualitate, non tamen diuturna, id est, nimis morosa, quæ et necessaria non est, et solet vocationem Dei impedire, multisque periculis est exposita. Tertium est, ut in hac deliberatione facienda, non tantum vires propriæ, sed præcipue vires divini auxilii considerentur, illis enim maxime fidendum est; ubi Cajetanus recte advertit, dispositionem ejus, qui religionem vult ingredi, esse debere ut spem firmam habeat in divino auxilio; quam merito unusquisque habere potest, quia si Deus non deest in necessariis, et eos etiam vocat, qui illum non quærunt, multo magis proteget et juvabit eos, qui omnem cogitatum suum in eum pro-

jectant. Qui autem hanc dispositionem non sentiunt, ait Cajetanus, religionem non ingrediuntur statim, sed in bonis operibus se exerceant, donec vel hanc dispositionem obtineant, vel saltem sperent (quod perinde ferre est) quod ingrediendo religionem et inchoando usum ejus, perfectam illam fiduciam acquirant. Addi etiam hic potest sententia notanda Richar., in 4, d. 38, art. 6, q. 1, quam secutus est Angel., verb. *Religio*, n. 16, unumquemque debere existimare statum religionis sibi esse proportionatum, nisi per conjecturam certam, aut experientiam oppositum sibi constaret; quia major religionis custodia et separatio ab occasionibus pravis, optima exempla, frequens de divinis rebus sermo, et majores consolationes, quas divina benignitas in favorem religionis et sanctæ societatis infundit, onera illius status facilia reddit, quæ alioquin homini existenti in seculo importabilia viderentur.

3. *Instantia facta solvitur.*—Sed dicet aliquis: vel homo sentit in se vocationem Dei efficacem, vel non sentit; si primum, non est quod deliberet, sed obediatur vocationi, nam illa vocatio non sentitur nisi per propositum, seu desiderium efficacem ingrediendi religionem, de quo proposito in corde exorto ait D. Thomas supra, ad primum, dubitari non posse quin sit ab Spiritu Sancto, et ideo necessaria non esse probare illud; tunc ergo necessaria non est deliberatio aut consultatio. Si vero homo in se non sentit hanc Dei vocationem, non est etiam quod deliberet aut consultet de ingressu, quia temerarium esset sine divina vocatione de ingressu religionis tractare. Respondeo in utroque casu posse esse convenientem et moraliter necessariam consultationem. Unde ad priorem partem dilemmatis quidam non admittunt illam doctrinam D. Thomæ, putantque propositum, seu desiderium religionis, quamvis ex genere suo et objecto bonum sit, non satis esse ut certo constet esse ab Spiritu Sancto, nam etiam in hoc desiderio interdum se transfiguratur Angelus Satanæ in Angelum lucis, ut significavit in cap. *Licet*, de Regul., Innocentius III. Quod verum esse potest, non solum quia sæpe incertum est homini quo fine et intentione ad tale desiderium evehatur; sed etiam quia dubitare potest an religio sibi expediat, etiamsi desiderium ejus in se sentiat: sicut etiam potest paterfamilias in se sentire desiderium faciendi copiosas eleemosynas, et conjugatus faciendi votum castitatis, quæ desideria ex

objectis bona sint, et nihilominus in consultationem sunt adducenda, quia non est per se notum talia bona esse convenientia talibus personis, et consequenter nec tale desiderium esse ab Spiritu Sancto.

4. *Desiderium religionis per se et regulariter est a Spiritu Sancto, ac proinde sine consultatione suscipiendum.*—Nihilominus dico desiderium religionis per se, ac regulariter loquendo, esse ab Spiritu Sancto, et ut tale suscipiendum esse, nec de hoc consultare oportere, nisi aliunde ex accidenti aliquid ei adjungatur, quod suspicionem malam inducat; ut si homo sentiat desiderio honoris, vel alterius commodi temporalis, vel quidpiam simile, unde moveri possit. Atque hanc puto fuisse mentem D. Thomæ. Et ratio esse potest, quia tale desiderium non solum est de optimo objecto, sed etiam abstrahit hominem ab affectu temporalium rerum, et ab his omnibus quibus caro delectatur, quod est magnum indicium impulsus Spiritus Sancti, ut dixit Bernardus, serm. 1 Pentecostes. Adde tamen ad executionem talis desiderii necessariam esse posse consultationem, et regulariter ita existimo, nam sæpe Spiritus Sanctus præbet desiderium alicujus rei, cujus executionem non vult; sicut Davidi voluntatem ædificandi templum, et Abrahamo voluntatem sacrificandi filium, a quibus executionem non acceptavit. Immittit enim interdum Spiritus Sanctus tale desiderium propter bonum et meritum ipsius, quamvis ad executionem perventurum non sit, aut pervenire non expediat. Et ob hanc causam, quamvis religioni moraliter constet aliquem ab Spiritu Sancto motum illius habitum postulare, si persona ipsa religioni non expediat, eam merito non acceptat; sic ergo ex parte ipsius personæ, quamvis moraliter credat ab Spiritu Sancto moveri, nihilominus dubitare potest, et consultare, an executio talis desiderii expediat eidem Spiritui Sancto, magisque grata sit. Unde ipsum etiam propositum vel desiderium religionis, ab Spiritu Sancto datum, regulariter ac moraliter loquendo, intelligendum est ad hoc maxime dari, ut de religione assumenda consulatur et tractetur cum affectu ingrediendi, si magis ad divinum obsequium expedire iudicetur. Solum excipi potest alius casus, in quo ita sit per se notum et evidens, personam esse aptam ad religionem, et religionem convenientem illi, et tam efficax sit motio Spiritus Sancti, ut etiam statim per se appareat consultationem esse supervacaneam.

5. *Ad consultandum de ingressu religionis, non expectanda motio extraordinaria Spiritus Sancti, sed sufficit aliqualis.* — Ad aliud membrum respondeo, generaliter verum esse, sine aliqua prævia inspiratione et vocatione Spiritus Sancti non posse esse locum huic consultationi, quia non potest talis consultatio moraliter inchoari, nisi ex aliquo bono affectu, et sancta cogitatione circa religiosum statum assumendum. Suppono enim sermonem esse de consultatione, quæ serio et bona intentione, et animo id efficiendi, quod Deo gratius fuerit, inchoetur, quæ propterea opus magnæ pietatis est, cujus initium ab Spiritu Sancti vocatione et excitatione sumendum necessario est. In hoc ergo sensu verum est ante vocationem Spiritus Sancti non esse huic consultationi locum. Est tamen in hac vocatione differentia notanda, nam aliquando est cum affectu et desiderio religionis, ita ut vel simpliciter, vel quantum est ex parte sua illam desideret, si expediat, et tunc dicitur esse absolute et proprie vocatio ad religionem, de qua in priori membro dictum est. Aliquando vero quamvis homo in se non sentiat illum affectum aut desiderium, habet nihilominus cogitationes aliquas vel motiones internas, vel circa mundi pericula, vel circa excellentiam et auctoritatem religiosi status, vel circa electionem de suo statu faciendam, cum indifferentia ad eligendum id, quod sibi fuerit melius iudicatum, vel circa similia objecta; et tunc juxta vulgarem existimationem et loquendi modum, non existimat quis se habere vocationem religionis, quamvis revera jam ex parte Spiritus Sancti aliquod vocationis initium illud sit. Loquendo tamen prædicto vulgari modo, negandum est esse temerarium sine vocatione Spiritus Sancti de religionis ingressu tractare aut consultare. Nam ad hoc sufficit quodlibet initium sanctæ cogitationis circa hujusmodi objectum ab Spiritu Sancto datæ. Quia hoc ipsum potest merito in consultationem venire, an, scilicet, expediat religionem ingredi sine alio speciali desiderio, aut affectu superius immisso, ex vi solius efficacis electionis factæ maturo iudicio post talem consultationem: nam quod hoc sæpe expediat, et experientia compertum est, et ratione, quia in aliis operibus virtutum sæpe conveniens est, vel potius necessarium hoc modo operari; ergo et in præsentia, quia non est ratio cur hic semper expectanda sit extraordinaria gratia, vel vocatio Spiritus Sancti, qua tribuatur desiderium de se efficax, prius-

quam humana consultatio ac deliberatio præcedat; non est ergo semper illud genus vocationis expectandum, sed quælibet occasio vel sancta cogitatio ab Spiritu Sancto data arripienda est, saltem ut prudens consilium ac deliberatio fiat.

6. *Secunda assertio: ut ingressus religionis debite fiat, eget bona intentione, ac voluntate perfecte spontanea.* — Secundo dicendum est, ad debitum modum hujus ingressus pertinere, ut debita intentione, atque adeo ut sponte ac perfecte voluntarie fiat. Prior pars per se nota est, quia in omni opere bono, ut recte fiat, necessaria est bona intentio; ergo multo magis in hoc quod gravissimum est; unde non solum debet esse talis finis honestus, sed etiam tali statui proportionatus, quia hoc etiam spectat ad convenientem et prudentem modum operandi. Quis autem hic finis proportionatus sit, et quæ debeat esse hæc dispositio et intentio volentis ingredi religionem, late explicant S. Bernar., serm. 24, art. 2, cap. 1 et 2; Cajet. 2. 2, q. 189, art. ult.; Navar., Commen. 1, de Regul., n. 7. Nobis vero sufficit quod 1. 2, q. 1, cap. 2, dicitur, finem ingrediendi religionem esse Deo irreprehensibiliter militare, et Apostolicam vitam imitari. Et ideo valde errant, ut pie adnotavit Navar., Comment. 1, de Regul., num. 7 et sequentibus, qui religionem ingrediuntur, vel tædio parentum aut infelicitum eventuum, vel ut evitent egestatem, vel contemptum, aut propter similes causas, quia hi fines vel honesti non sunt, vel non proportionati ingressui religionis.

7. *Occasio ab intentione ingrediendi religionem distinguenda est.* — Oportet tamen occasionem ab intentione distinguere; sæpe enim voluntas, seu desiderium ingrediendi religionem, occasionem sumit ab aliquo hujusmodi temporali motivo vel eventu, et tamen finis ejusdem ingressus postea non constituitur in hujusmodi temporali fine, sed in divino obsequio, vel alio simili. Sæpe enim, ut aiunt, vexatio dat intellectum, et afflictio temporalis excitat hominem, ut de rebus æternis cogitet, et temporalia despiciat, atque ita paulatim eo pervenit, ut æterna querere statuatur, et propter illa humana omnia relinquere. Ideoque non est facile contemnenda deliberatio religionis, quæ ex hujusmodi temporalibus incommodis initium habet, sed est diligentius examinanda; nam, si tantum fuit occasio, non obstat, hæc enim potius est frequens via qua Deus excitat homines ad me-

liora. Si tamen illud retinet propriam rationem motivi et finis, tutum non est eo consilio religionem ingredi; tum quia cum sit temporale et caducum, facile mutari potest; tum etiam quia, qui eo animo ingreditur, nec potest habere promptam voluntatem ad tendendum ad perfectionem, quæ est proprius finis religiosi status, nec poterit cum alacritate onera religionis sustinere, nec cum fiducia divinam gratiam ad id necessariam postulare, atque ita vel in eo statu non perseverabit, vel in eo nunquam proficiet, nec erit ei jugum suave, sed onerosum valde, ut recte docuit D. Thom. et exposuit Cajetan. 2. 2, q. 189, art. ult.; et Navar. supra.

8. *Probaturs secunda pars assertionis quoad plenam voluntatem.* — Atque ex probatione hujus partis facile infertur et probatur altera; nam quod fit ex honesto ac perfecto fine virtutis, fit sponte ac plena voluntate; sed ingressus religionis propter hujusmodi finem intendendus est; ergo. Ac propterea non debito modo religionem ingreditur, qui propter timorem, vel reverentiam paternam, religionem ingreditur, quia nec debito fine neque integra voluntate ingreditur. Similiter, qui per dolum vel fraudem ad religionem inducitur, et ita ingreditur, non plene voluntarie ingreditur, et ideo etiam in tali ingressu non debitus modus servatur, quanquam culpa hæc tunc non sit ex parte ingredientis, si bona fide processit, et sufficientem diligentiam adhibuit, sed ex parte decipientis, qui in hoc non parvam injuriam ei intulit. Sed in hoc defectu voluntarii in hujusmodi ingressu advertendum est, aliquando posse esse talem, ut actum irritet; aliquando vere ut solum prohibeatur actus sic fieri, quamvis validus sit, etiamsi ita fiat. Hoc posteriori modo est illicitus ingressus ex debito fine: priori modo est prohibitus ingressus ex metu cadente in constantem virum. Quanquam, si proprie loquamur, impedimentum irritans, quod hic esse potest, magis pertinet ad nullitatem professionis, quam primi ingressus, de quo nunc agimus; quantumvis enim involuntarie quis ingrediatur, si postea, ablato metu, aut ignorantia, vel alio simili impedimento, plena voluntate ratum habeat priorem ingressum, illa sufficiet ex parte sua, ut professio postea subsecuta valida sit. Et ideo talis ingressus non est simpliciter invalidus, sed quasi sub prædicta conditione, donec tale impedimentum auferatur, sicut supra in similibus dictum est. Quapropter non oportet hic in particulari tractare, quando ex hoc

defectu voluntarii ingressus sit nullus, nam de ipsa professione infra commodius explicandum est.

9. *Ingressus religionis est imperfectus quoad modum, si fiat propter importunas preces, aut blanditias.* — Hic vero dubitari potest an in hoc ordine computari debeat ingressus religionis, si propter importunas preces vel blanditias fiat; nam tunc etiam videtur minus voluntarius ingressus, quia importunæ preces quamdam vim moralem obtinent; blandimenta etiam libertatem diminuunt; tum quia extrinsecus voluntatem attrahunt, et quodammodo determinant; tum etiam quia impediunt perfectum iudicium et deliberationem. Respondeo hunc sine dubio esse imperfectum modum ingrediendi religionem, multisque periculis expositum, præcipue si per ea media homo inducatur ad suscipiendam religionem ex aliquo humano ac temporali motivo, ut frequentius contingit, quando per hæc media religio procuratur¹. Nam si quis non sistat in his humanis rationibus, sed eis tantum utatur ad voluntatem alterius captandam, ut libentius attendat ad religionis bona consideranda, ut ita paulatim, et ex honestate ejus, et ex debito fine, ad illam desiderandam inclinetur, sic non erit in illis mediis ulla inordinatio, seu intrinseca malitia, quamvis regulariter fortasse non expediant, quia non sunt media satis proportionata, et regulariter impediunt perfectam considerationem et intentionem pure spiritualem, qualem tam perfecta mutatio requirit.

10. *Bonum est suadere religionis ingressum; sed cum magna prudentia hoc faciendum est.* — Atque huc spectat quæstio, quam D. Thom. tractat 2. 2, quæst. 189, art. 9, an liceat alium ad religionem inducere. Cui absolute respondet id esse licitum, et maxime meritorium, per se loquendo, et exceptis mediis inordinatis, quæ sunt per accidens, ex quibus tria tantum enumerat, violentiam, deceptionem, et simoniam, nam ad hæc reduci possunt omnia, quæ gravem malitiam vel inordinationem tali actui adjungere possunt; unde ex genere suo peccata mortalia sunt, quamvis ex levitate possint esse venialia, præsertim duo priora. Seclusis ergo his, quæ extrinseca sunt, sentit D. Thomas ex suo genere bonum opus esse veris ac solidis rationibus persuadere alium, ut religiosus fiat. Cujus ratio est, quia ille actus ex objecto est bonus,

¹ Vide cap. *Constituit*, 20, q. 3.

nam in universum inducere ad bonum, bonum est, et ex se non habet necessario aliquam circumstantiam malam; cur enim aut unde illam habebit? ergo ille actus per se bonus est. Quæ ratio etiam probat, quod et D. Thomas etiam sentit (eo quod exceptio firmat regulam), non esse malum uti aliis mediis humanis ad conciliandam piam alterius affectionem, non ut propter humanas illas rationes moveatur, sed ut ad divinas rationes audiendas et considerandas melius applicetur; quamvis autem, ut dixi, hoc non sit per se malum, cavendum est ne in individuo ita excedatur, ut in quamdam moralem vel violentiam, vel deceptionem inclinetur. Timendum est etiam periculum inconstantiae in eo, qui sic attrahitur, quia postea, mutatis rebus, facile etiam mutatur illa pia affectio; rationes etiam illæ, quæ efficaciter propositæ multum movebant, postea vel oblivioni traduntur, vel ita tepide considerantur, ut nihil moveant; et ideo magna prudentia utendum est in hujusmodi actu inducendi alium ad religionem; petenti enim consilium veritas libere proponenda est. Ille etiam, quem Spiritus Sanctus movere cœpit, juvandus est, vel ut in sancto proposito firmus maneat, vel ut Spiritui Sancto non resistat, sed potius per orationes et bona opera se disponat, ut ab illo efficacius moveatur. Prius autem quam Spiritus Sanctus incipiat aliquem vocare, raro expedit, ut opinor, illum directe inducere ad hunc statum assumendum, quamvis optimum sit ad Dei timorem et conscientiae puritatem, et ad vitanda pericula peccandi quemlibet excitare et inducere, simulque status religiosi commoda et excellentiam proponere.

CAPUT IX.

QUÆ LIBERTAS REQUIRATUR AD RELIGIONIS INGRESSUM.

1. *Prima assertio: violentia injusta, et ad ingressum religionis inducta directe, est peccaminosa, et hic prohibita.* — Libertas, quæ ad religionis ingressum requiritur, a triplici defectu seu impedimento debet esse immunis: imprimis a violentia, quam manifestum est continere gravem injuriam ex suo genere, quia cogere aliquem ad id, quod ipse facere non tenetur, quodque Deus voluit ita unicuique esse liberum, ut non præcipiatur, sed tantum consulatur, contra justitiam est. Deinde est hoc etiam contra religionem ipsam,

et contra libertatem, quam talis actus intrinsece requirit. Quapropter jure canonico merito statutum est, si violentia sit gravis, ita ut inferat metum cadentem in constantem virum, professio nulla sit, ut infra suo loco latius videbimus. Dico autem hanc violentiam esse peccaminosam, et continere gravem injuriam, quando ad hoc directe inducitur, imo vel comminatio alicujus mali vel incommodi sine aliquo justo titulo; nam si quis juste possit mortem alteri inferre, saltem per justitiæ ministros, et nolit eam remittere, nisi alius religionem ingrediatur, non peccabit, nec faciet injuriam. Exemplum est, si maritus nolit parcere uxori adulteræ damnatæ ad mortem, nisi religionem ingrediatur; non enim inferet vim, aut faciet injuriam, sed potius confert magnum beneficium, nam remittit justam vindictam, et sic ei majus bonum spirituale procurat, qui sibi injuriam intulit. Idem est de parente, verbi gratia, qui filiam virginem diligenter custodit, severius ac rigorosius quam ipsa velit; nam si ob eam causam illa tædio affecta eligat monasterium ingredi, non est censendus involuntarius ingressus, nec parenti imputanda est aliqua violentia, si revera non excessit nimium, aut filiam male tractavit, sinistra aut indirecta intentione, ut ad religionem inclinaretur, illa enim jam esset quædam indirecta violentia. Quamdiu vero non excedit limites paternæ providentiæ, quamvis in ea toto suo jure severe utatur; non potest illi vis imputari; quod si inde nascitur tædium in filia, accidentarium est, et si quid videtur misceri involuntarii in illo ingressu, non est morale, quale est illud, quod ex intrinseco timore mortis, vel ex aliis humanis eventibus oriri solet.

2. *Exponitur Concilium Tridentinum in hac materia.* — Et juxta hæc intelligendum est decretum quoddam Concilii Tridentini, sess. 25, cap. 18, de Regul., ubi novam excommunicationem imposuit his, qui per vim seu metum feminas cogunt religionem ingredi. Cujus expositio ad hunc locum spectat, quia non solum incurritur propter vim, vel metum quo professio extorquetur, sed etiam quo vel habitus vel ingressus ad religionem obtinetur. Itaque, quamvis metus et vis inferatur, si de facto puella resistit, et monasterium non ingreditur, nondum incurritur illa censura; quia, ut alibi latius diximus, ut censura incurratur, necessarius est actus perfectus, id est, habens effectum, quem verba legis in omni

proprietate requirunt. At vero si puella ingrediatur metu coacta, eo ipso, qui eam coegerint, excommunicationem incurrunt, etiam ante professionem, imo et ante habitus susceptionem, satis enim est quod cogatur ad hunc finem; nam Concilium sub disjunctione numerat illos tres effectus, ingressum, habitum, professionem, et quemlibet illorum sufficere inquit ad talem censuram incurrendam. Unde dubitari non immerito posset, an is, qui cogit feminam ut monasterium ingrediatur, et in coactione perseverat donec habitum suscipiat, ac tandem ut profiteatur, tres excommunicationes incurrat: videtur enim ita asserendum. Quia non sine causa Concilium dixit sub disjunctione, *ad ingrediendum monasterium, vel ad suscipiendum habitum religionis, vel ad professionem emittendam.* Nam hinc fit, ut statim per ingressum coactum incurratur excommunicatio; sed in coactione ad suscipiendum habitum est nova contumacia, et nova actio per se sufficiens ad incurrendam censuram, hanc enim vim habet particula disjunctiva. Et idem argumentum est de coactione ad professionem. Probabile sine dubio hoc est.

3. Sed nihilominus, si loquamur de illo, qui a principio cogit feminam ingredi monasterium, ut religionem profiteatur, dici potest, etiamsi in ea contumacia perseveret usque ad professionem, unam tantum censuram incurrere, quæ quidem per primum actum ingressus contrahitur, per alios autem magis ac magis aggravatur, sicut et contumacia notabiliter augetur. Quia tamen ipsa contumacia moraliter una est quasi per continuationem, ideo et censura videtur esse una. Erit autem securius, quia revera probabile est esse necessarium, in petenda absolutione a censura integram causam ejus aperire, quia, ut minimum, est notabiliter aggravans, et multum varians moralem causam, atque adeo morale judicium ejus. Atque ita, quod ad usum morale attinet, parum refert tres censuras, vel unam eis æquivalentem appellare. Disjunctiva autem locutio Concilii duos præcipue effectus operatur. Unus est, ut qui cogit ad ingressum, statim sine mora excommunicationem incurrat. Alius est, ut, licet quis non coegerit ad ingressum vel habitum, si postea cogat ad professionem eum etiam qui sponte ingressus est, eandem censuram incurrere.

4. *Coactio ad ingressum, et ad susceptionem habitus distinguitur.* — Difficile autem est illa duo distinguere, scilicet, coactionem ad in-

gressum, et ad susceptionem habitus, quia non dicitur quis religionem ingredi, donec habitum suscipiat; et tamen Concilium illa ut distincta numerat, et singula ponit ut sufficientia ad hanc censuram. Ad hoc ergo explicandum, advertendum est Concilium solum in favorem feminarum posuisse hanc censuram; quamvis enim grave peccatum sit viros seu pueros ad religionem cogere, tamen, quia et illud rarius est, et viri facilius possunt injuriam propulsare, ideo humana lex solum fragilitati feminarum prospexit. Solent autem feminae aliquo tempore, priusquam habitum suscipiant, monasteria ingredi, et ideo hunc ingressum a susceptione habitus Concilium distinxit. Hinc vero interrogatio oritur, an si quis cogat feminam ingredi monasterium, non eo animo ut invita permaneat, et suscipiat habitum, sed ut ibi custodiatur, vel etiam ut paulatim afficiatur, et postea si voluerit, habitum suscipiat, in hanc censuram incurrat. Quia Concilium generatim et indistincte excommunicat eum, qui feminam ad ingrediendum monasterium cogit. Respondeo imprimis, si femina nondum ad annos pubertatis pervenit, et a parentibus vel tutoribus ita cogitur, non solum hæc censura non incurritur, verum etiam nec peccatum aliquod, per se loquendo, committi videtur, quia parens habet hoc jus in filiam pro ista ætate, ut supra visum est; et alioquin actio ex objecto est bona, et finis etiam propositus bonus est. Nec credendum est Concilium voluisse privare parentes hoc naturali jure, cum illud non expresserit. At vero si talis coactio inferatur ab eo qui non habet potestatem, clarum est actionem esse injuriosam, ac proinde malam. Atque eadem ratione existimo, regulariter loquendo, peccare parentem, qui filia jam puberi hanc vim infert; nam, licet aliquando possit excusari, si habitatio illa ad tempus censeatur moraliter necessaria ad decentiam vel custodiam virginis, tamen seclusa hac necessitate, cum filia majoris ætatis jam sit sui juris, in his quæ ad statum animæ pertinent, non potest licite cogi a parente ad tam arctam custodiam, seu clausuram, talemque vivendi modum, etiam temporalem. Nihilominus tamen non existimo tunc incurri hanc censuram, nec Concilium fuisse locutum de hoc ingressu, sed de illo qui per se ordinatur ad susceptionem habitus, et sub hac conditione seu pactione fit; tum quia in monasteriis monialium hic solus ingressus per se et jure ordinario permissus est; ergo de illo